

**Parlamentarny
Zespół ds.
Rozwiązywania
Problemów
Uzależnień**

VIII kadencja

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **PARLAMENTARNEGO ZESPOŁU
DS. ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ
z dnia 09 czerwca 2016 r**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Parlamentarnego Zespołu

ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień

09 czerwca 2016 r.

Parlamentarny Zespół ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień pod przewodnictwem poseł **Małgorzaty Zwiercan (WiS)**, przewodniczącej Zespołu, którego przedmiotem było: **Efektywne wykorzystywanie środków z opłat za wydawanie przez gminy zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych** zrealizował następujący porządek posiedzenia:

1. Przedstawienie wyników prac Zespołu w zakresie przedmiotu posiedzenia.
2. Trudności gmin w tworzeniu Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii.
3. Prawdliwość wykorzystywania środków uzyskanych z opłat za wydawanie przez gminy zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
4. Dyskusja

W posiedzeniu udział wzięli posłowie: **Barbara Chrobak** (Kukiz15), **Kornelia Wróblewska** (N), **Krystyna Wróblewska** (PiS), **Małgorzata Zwiercan** (WiS) oraz zaproszeni goście: **Dariusz Poznański** – Zastępca Dyrektora Departamentu Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia, **Katarzyna Łukowska** – Zastępca Dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, **Grażyna Wróblewska** - Przewodnicząca Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych, **Artur Malczewski** – Kierownik Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, **Aleksander Aleksandrowicz** – Dyrektor Delegatury NIK w Poznaniu, **Dorota Żyro** - Wicedyrektor Ośrodka Rozwoju Edukacji, **Joanna Woźniak** - Pełnomocnik Wojewody Świętokrzyskiego ds. Rodziny i Uzależnień, **Jan Jędrychowski** – Radca Prawny Wojewody Mazowieckiego, **Małgorzata Dankowska** – Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, **Krystyna Kollbek-Myszka** - Wydział Prawny i Nadzoru Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, **Małgorzata Łowcewicz** - Kierownik Oddziału Analiz, Mapy Potrzeb Zdrowotnych i Statystyki w Ochronie Zdrowia Wydziału Zdrowia Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, **Zofia Nowosielska** - Starszy Inspektor Wydziału Prawnego i Nadzoru Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, **Ewa Szczypior** – Wojewódzki Koordynator Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, **Ewa Gawin** – Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Opolu, **Iwona Mialik** – Kierownik Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Lublinie, **Jacek Kasprzak** – Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Czarnym Borze, **Sławomir Grab** – Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień

i Współzależnienia w Stalowej Woli, **Dariusz Zwierzchowski** – Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Kielcach, **Edward Trojanowski** – Sekretarz Związku Gmin Wiejskich RP, **Danuta Gut** – Dyrektor Generalny Związku Pracodawców Przemysłu Piwowarskiego „Browary Polskie”, **Iga Wasilewicz** – Związek Pracodawców Polski Przemysł Spirytusowy, **Magdalena Michalska** – Pełnomocnik Mazowieckiego Towarzystwa Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych Powrót z U, **Maciej Zdziarski** – Prezes Instytutu Łukasiewicza, **Tomasz Kowalewicz** – Członek Zarządu Fundacji Praesterno, **Janusz Zimak** – Fundacja Na Rzecz Zapobiegania Narkomanii „MARATON”, **Piotr Szypiorowski** – Asystent Przewodniczącej Zespołu.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Dorota Zielińska-Bąk**.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dzień dobry, Państwu. Witam wszystkich bardzo serdecznie. Otwieram piąte posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień. Witam pana dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu- Andrzeja Aleksandrowicza. Witam pana dyrektora Departamentu Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia- pana Dariusza Poznańskiego. Witam panią dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- panią Katarzynę Łukowską. Witam pana kierownika Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii- pana Artura Malczewskiego. Witam dyrektora Ośrodka Rozwoju Edukacji. Witam również wszystkich dyrektorów WOTUW oraz wszystkich gości, którzy przyjechali do nas i biorą udział w posiedzeniu. Przedmiotem dzisiejszego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień jest „Efektywne wykorzystywanie środków z opłat za wydawanie przez gminy zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych”. Do argumentów wskazujących na ważność przedmiotu posiedzenia należy zaliczyć: fakt uzyskiwania przez gminy znaczących dochodów z tytułu opłat za wydawanie przez gminy zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych; niezabezpieczenie podstawowych potrzeb w terapii uzależnień (istnieją w Polsce miejscowości, których mieszkańcy są oddaleni od najbliższej poradni terapii uzależnień nawet o 70km), bardzo niski odsetek profesjonalnych programów profilaktycznych realizowanych w ramach uzyskiwanych przez gminy środków, niska popularność finansowania ważnych inicjatyw, np. wdrażania do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz finansowania szkoleń dla personelu medycznego z tego zakresu i wielu innych, które pozostają w opozycji do przeznaczania przedmiotowych środków na cele, których wartość profilaktyczna, szkoleniowa, bądź lecznicza jest wysoce wątpliwa i często niezgodna z rekomendacjami PARPA. Rezultatem dzisiejszego posiedzenia powinno być rzetelne określenie stanu faktycznego efektywności wykorzystania środków z opłat za wydawanie przez gminy zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, określenie głównego zakresu nieprawidłowości w tej dziedzinie oraz propozycje możliwych rozwiązań tej sytuacji.

Asystent Przewodniczącej Zespołu Piotr Szypiorowski:

Przygotowania do dzisiejszego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień polegały przede wszystkim na: uzyskaniu pełnej informacji na temat wykorzystania powyższych środków w 2015 roku, przez gminy, które są położone w granicach okręgu wyborczego Przewodniczącej Zespołu; uzyskaniu informacji od Regionalnych Izb Obrachunkowych i Wojewodów, dotyczących zakresu kontroli oraz wniosków z przeprowadzonych kontroli, związanych z Gminnymi Programami Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnymi Programami Przeciwdziałania Narkomanii. Analiza zebranych materiałów, dokonana przez Zespół pozwoliła na postawienie tezy: Istnieją gminy, które wprost nie stosują się do Rekomendacji PARPA do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Władze gmin mają świadomość

nieefektywnego ze względu na cele wydawania środków; Uzyskanie kompleksowej informacji na temat wykorzystania przedmiotowych środków przez gminy było zadaniem trudnym. Otrzymywane dane przeważnie wymagały dodatkowego sprecyzowania i poszerzenia zakresu informacji. Zdarzały się też sytuacje wyraźnej niechęci władz gmin do ich ujawnienia. Niemniej, rozbieżności pomiędzy rekomendacjami PARPA, a rzeczywistym przeznaczaniem środków w większości gmin były znaczące.

Istotnym zagadnieniem są dotychczas stosowane metody wpływu na władze gmin, służące egzekwowaniu efektywnego wykorzystywania środków. Gminy składają co roku do PARPA rozbudowane sprawozdania z realizacji „Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.” Pojawia się więc pytanie: Czy PARPA wyłącznie gromadzi informacje, czy interweniuje, gdy struktura wydatków budzi zastrzeżenia? Ogólna forma Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii jest zgodna z wymogami formalnymi. Źródłem problemu jest finansowanie zadań i inicjatyw nie wpływających w znaczący sposób na realizację podstawowych celów. Nie ulega wątpliwości, że ogólna forma „Programów” spełnia stawiane im wymogi. Zastrzeżenia budzą poszczególne działania, które mają służyć realizacji konkretnych celów głównych. Przykładem może być dofinansowanie koncertu, pielgrzymki, bądź obozu letniego dla młodzieży, które w rzeczywistości prawdopodobnie posiadały bardzo niską wartość profilaktyczną, a zostały zakwalifikowane jako: „Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.” Można domniemywać, że „Gminne Programy” stanowią źródło finansowania dla zasługujących na pochwałę inicjatyw podejmowanych przez władze gmin i miast. Najważniejsze potrzeby przeciwdziałania i terapii uzależnień często pozostają jednak niezaspokojone. Środki przeznaczane na realizację „Programów” przeznaczane są bez zachowania kryterium priorytetowości, czy ważności. Zaliczenie danych inicjatyw do kategorii profilaktycznych odbywa się na zasadzie dopasowania nazwy, tak aby nosiła tytuł „profilaktyczna”. Przykładem argumentów potwierdzających powyższe tezy mogą być działania gmin Powiatu wejherowskiego – jednego z należących do badanego obszaru. Na terenie powiatu, liczącego ponad 180.000 mieszkańców działa wyłącznie jedna poradnia terapii uzależnień (obsługująca również sąsiedni powiat pucki). Na rozpoczęcie terapii uzależnienia od alkoholu pacjent oczekuje w kolejce 15 miesięcy. Członkowie rodzin osób uzależnionych oczekują na terapię 12 miesięcy. Łączne dochody gmin, tylko z tego powiatu to ponad 3 850 000 zł. Znaczna część dochodów w rzeczywistości przeznaczana jest na dzieci i młodzież (świetlice socjoterapeutyczne, kolonie, zajęcia sportowe). Szczególną wątpliwość budzą jednak kwoty przeznaczane na utrzymanie obiektów sportowych, zajęć z nauki pływania i zakup sprzętu sportowego. Zdarzały się także dofinansowania pielgrzymek oraz wsparcie kolonii dla dzieci strażaków jednej z ochotniczych straży pożarnych. Innym przykładem braku priorytetowości podejmowanych działań jest powiat pucki. Powiat liczy mniej niż 80 000 mieszkańców. Uzyskuje wysokie dochody z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu – 2 500 000 zł. Na terenie powiatu nie istnieje żadna poradnia leczenia uzależnień posiadająca kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. Zastrzeżenia budzi dofinansowanie nadmorskich koncertów, realizowanych pod hasłem „Kieruj bez procentów”, a także szerokie spektrum zajęć sportowych, m.in. brydża. Z kolei miasto Lębork aż 44% środków przeznaczyła na dodatkowe zajęcia sportowe i koszty z nimi związane. Kluczowym zagadnieniem staje się więc doprowadzenie do realizowania przez gminy inicjatyw o rzeczywistym charakterze profilaktycznym oraz finansowaniu przede wszystkim tych, zabezpieczających kluczowe potrzeby i zadania. Do ogólnych wniosków wynikających z ogólnej analizy materiałów należą także: Cechą charakterystyczną „Programów” na badanym obszarze, jest bardzo niski wskaźnik finansowania Programów Przeciwdziałania Narkomanii. Zdecydowana większość działań planowanych w obu programach służy tym samym celom i jest spójna. Zagadnieniem szczególnie aktualnym jest kwestia korzyści z realizacji jednego programu przeciwdziałania uzależnieniom. Istnieje wątpliwość, czy respektowany przez gminy jest wymóg, wykorzystywania w bieżącym roku budżetowym środków niewykorzystanych w poprzednim roku budżetowym na realizację programów? Analiza wyników kontroli

przeprowadzanych przez Regionalne Izby Obrachunkowe wskazuje, że takie sytuacje mają miejsce. Zapytaliśmy również Wojewodów o zakres kontroli i udziału w egzekwowaniu przepisów dotyczących wykorzystania środków przez gminy. Wojewodowie odpowiedzieli na skierowane pisma przez przewodniczącą Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwiązywania Uzależnień, w sprawie badania prawidłowości konstruowania gminnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów przeciwdziałania narkomanii i ich zgodności z nadrzędnymi programami oraz ustawami a także efektywności, skuteczności a także merytoryczności realizowanych zadań za pośrednictwem przedmiotowych programów. Wskazują oni, że badają zgodność gminnych programów z powszechnie obowiązującym prawem. Wojewodowie, jako organ nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego sprawują nadzór nad działalnością gminną w zakresie ich legalności. W toku postępowania nadzorczego badaniu podlegała zatem m.in. uwzględnienie celów operacyjnych zawartych w Narodowym Programie Zdrowia- wynika z art. 4 ust. 2 Ustawy „O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi” oraz art. 10. ust. 2 Ustawy „O przeciwdziałaniu narkomanii”. Wojewodowie w zakresie dokonywanej oceny wyżej wymienionych aktów prawnych jednostek samorządu terytorialnego są uprawnieni do wykonywania tej oceny wyłącznie w zakresie legalności a nie celowości czy racjonalności przyjmowanych rozwiązań. Wojewoda Dolnośląski- pan Paweł Hreniak wskazuje, że uchwały Rady Ministrów oraz zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i Ministrów mają charakter wewnętrzny i obowiązują tylko jednostki organizacyjne podległe organowi wydającemu te akty. Tym bardziej rekomendacje PARPA nie stanowią źródła prawa, z którym zgodne musiałyby być przedmiotowe uchwały Rady Gmin. Porządek dzisiejszego posiedzenia Zespołu ma służyć szerokiej analizie badanego problemu. Jako pierwszego o zabranie głosu poproszę pana Aleksandra Aleksandrowicza -Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Dyrektor Delegatury NIK w Poznaniu - Aleksander Aleksandrowicz:

Witam państwa bardzo serdecznie. Nasza jednostka specjalizuje się w kontrolach dotyczących realizacji Ustawy „O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”. Od około dziesięciu lat koordynujemy kontrole w całym kraju, w różnym zakresie. O kilku z nich wspomnę. Przede wszystkim chcę jednak przedstawić informacje o wynikach kontroli, którą przeprowadziliśmy w roku 2010 i 2011. Wyniki zostały przedstawione w postaci informacji, która została zaprezentowana opinii publicznej w marcu 2013 roku. Jest to informacja o wynikach kontroli P12/165-realizacja i wykorzystanie przez samorządy województw i gmin dochodów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Tą ogólnopolską kontrolę podjęliśmy już po raz trzeci. W ostatnich ośmiu latach nasza instytucja przeprowadziła około 85 kontroli dotyczących zagadnień wykorzystania tych dochodów. Były również trzy kontrole ogólnopolskie, które nasza jednostka koordynowała. Na dniach zostanie opublikowana bardzo ważna informacja dotycząca przymusowego kierowania na leczenie odwykowe. Nasze konkluzje po tej kontroli są bardzo niepokojące. Wszystkie kontrole, o których mówię, a które przeprowadzimy od ośmiu lat potwierdzają diagnozę, którą pani przewodnicząca i mój przedmówca już przedstawili. Generalnie niewielka jest poprawa w zakresie wykorzystania środków z funduszu tzw. korkowego. Kontrole, o których mówię przeprowadziliśmy na terenie ośmiu województw: łódzkiego, podkarpackiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego. Zbadaliśmy 24 urzędy gmin i 8 urzędów marszałkowskich, a także 3 Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej. Ocena ogólna, jaką sformułowaliśmy była pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Część istotnych zadań, które gminy realizowały oceniliśmy pozytywnie. Gminy wywiązały się z ustalenia podstawowego obowiązku, ustalenia maksymalnej liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasad jej usytuowania oraz uchwalaly programy profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych, ale również z tego typu nieprawidłowościami, o których już dziś słyszeliśmy. Organy wykonawcze samorządów województw i gmin na ogół zgodnie z przepisami i rzetelnie realizowały zadania w zakresie udzielania zezwoleń na obrót hurtowy i sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Marszałkowie prawidłowo realizowali opłaty i inne warunki związane z wydaniem zezwoleń. Ważną oceną było to, że gminne oceny liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych nie

przyczyniały się do ograniczania dostępności alkoholu. Takie oceny formułujemy już od lat i wynikają one z bardzo prostego wniosku. Gminy uchwalają maksymalną liczbę punktów sprzedaży. W zdecydowanie wyższej liczbie od istniejącej liczby punktów sprzedaży alkoholu. Efekt jest taki, że przez ostatnie osiem lat, w których kontrolowaliśmy przez przeprowadzenie kilkudziesięciu kontroli, nie stwierdzono ani jednego przypadku, aby odmówiono przedsiębiorcy na zezwolenie na sprzedaż alkoholu z tego powodu, że został przekroczony limit na sprzedaż alkoholu ustalony przez samorząd. Możemy tu mówić o swego rodzaju iluzji, fikcji, że tego rodzaju działalność ma przeciwdziałać spożywaniu alkoholu. 16% gmin w uchwałach regulujących lokalny rynek napojów alkoholowych wprowadzały zapisy wykraczające zakres upoważnienia zawartego w ustawie „o wychowaniu w trzeźwości.” To były różnego rodzaju wymogi, które nakładano na przedsiębiorców, które nie mają żadnego umocowania w przepisach prawa. Gminy nie posiadały rzetelnych analiz lokalnych potrzeb w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii. To jest o tyle istotne, że w naszej opinii bardzo wiele działań, które gminy podejmowały nie były ukierunkowane wprost na określone cele, co powodowało, że rezultaty tych działań mogły być przypadkowe. Ważnym ustaleniem, które rzutowało na jakość dochodów, o których mówimy było to, że gminy nie weryfikowały rzetelności składanych przez przedsiębiorców oświadczeń o dokonanej sprzedaży alkoholu, co rzutowało na podstawy obliczenia wysokości tej opłaty. Gminy nie dbały w zasadzie o własne interesy w tym zakresie. W niejednolity sposób gminy egzekwowały warunek wydania zezwolenia na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych, jakim jest wcześniejsze wniesienie przez przedsiębiorcę wymaganej opłaty, co również w naszej ocenie było działaniem na swoją niekorzyść. 1/4 gmin nie podejmowała decyzji administracyjnych, stwierdzających wygaśnięcie zezwolenia na detaliczną sprzedaż alkoholu w związku z nieterminowym wnoszeniem opłat przez przedsiębiorców, bądź niezłożenia w wymaganym terminie oświadczenia o wartości sprzedaży. Gminy w istocie same nie dbają o własny interes. Wg danych, o których wspomniała na początku pani przewodnicząca, a nasze kontrole to potwierdzają – samorządy rocznie uzyskują dochody w kwocie przekraczającej 700 mln. zł. Spośród tych jednostek, które my kontrolowaliśmy wykorzystanie dochodów, które uzyskały samorządy na kwotę 105 mln. zł. Gminy zakwalifikowały i wykorzystały na realizację celów, o których mówimy, kwotę blisko 80 mln. zł. Czyli blisko 20 mln. zł nie zostało w ogóle wykorzystanych. Przeważająca część wydatków, które gminy realizowały z tych dochodów dotyczy realizacji zadań bezpośrednio lub pośrednio związanych z realizacją programu. 50% skontrolowanych gmin w mniejszym lub większym zakresie wykorzystywała te środki na cele, które nie były ujęte w programach i nie były zgodne z ustawą „O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”. My, jako środki wykorzystywane nielegalnie, zakwalifikowaliśmy wydatki opiewające na blisko milion złotych. Jeśli chodzi o samorządy, to w tym zakresie było zdecydowanie lepiej. Samorządy województw zdecydowanie lepiej sobie z tymi zadaniami radzą. Tam jedynie w dwóch przypadkach samorządów województw zakwestionowaliśmy legalność wykorzystania tych dochodów. Jeśli chodzi o te wydatki, które zakwestionowaliśmy, to one w dużej mierze pokrywają się z tymi przykładami, które zostały przedstawione. To oczywiście są szkolenia, kampanie nie mające związku z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholowym lub narkomanii, dotyczące np. agresji rówieśniczej, uzależnień od Internetu, tytoniu. Były to różnego rodzaju imprezy, festyny, o których słyszeliście państwo. Były nawet festyny organizowane przez jednostki samorządowe, na których podawano alkohol. Gminy na nie wydawały zezwolenie. Te imprezy były finansowane ze środków na przeciwdziałanie alkoholizmowi. Jak stwierdziliśmy również były przeznaczane środki na zakup instrumentów muzycznych, sprzętu sportowego, różnego rodzaju wydatki przeznaczane na utrzymanie izb wytrzeźwień, wydatki na wyposażenie dla policji, ale ni były one wprost związane z realizacją tych celów, o których my rozmawiamy, tj. przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Bardzo niepokojące było również to, a my to stwierdziliśmy w odniesieniu do połowy gmin, że te środki, których gminy nie wykorzystywały, w zdecydowanej większości były doliczane do wydatków kolejnych lat. To jest jeszcze mniejsze zło, niż inne przypadki, które stwierdziliśmy w innych gminach. W gorszych przypadkach środki de facto pokrywały deficyt budżetowy. Gminy włączały te środki bezpośrednio w swój budżet. Tego rodzaju praktyka eliminowała możliwość wykorzystania tych środków zgodnie z celem, na który miały być przeznaczone. Chcieliśmy, aby Minister Zdrowia rozważył dwa wnioski dotyczące

rozwiązywania problemów alkoholu oraz zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Te zagadnienia są ze sobą bardzo zbliżone i na poziomie tym, o którym mówimy mogą być programowane wspólnie. Uważamy również, że marszałkowie województw powinni mieć prawo do kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców warunków korzystania z wydanych przez nich zezwoleń. Takie wnioski formowaliśmy już po raz kolejny. Niestety Minister tych wniosków nie uznał jako zasadne i nie podjął inicjatywy ustawodawczej w tym zakresie. Proponowaliśmy również, aby wprowadzić do ustawy „o wychowaniu w trzeźwości” przepisy dyscyplinujące wykorzystanie tych środków. Nie wskazaliśmy tu gotowego rozwiązania prawnego, ale biorąc pod uwagę skalę, notoryczność tych nieprawidłowości i ocen, które formujemy od lat, doszliśmy do wniosku, że potrzebne są tego rodzaju przepisy dyscyplinujące.

Bardzo dziękuję.

Asystent Przewodniczącej Zespołu Piotr Szypiorowski:

Dziękuję. Proszę o zabranie głosu panią Grażynę Wróblewską.

Przewodnicząca Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych - Grażyna Wróblewska:

W ramach nadzoru sprawowanego nad uchwałami budżetowymi i ich zmianami Regionalne Izby Obrachunkowe badają m.in. prawidłowość zaplanowania dochodów z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych klasyfikowanych w § 048 Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz wydatków w dz. 851 Ochrona zdrowia rozdz. 85153 Zwalczanie narkomanii i 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi. Składy Orzekające Izb – opiniując przedkładane informacje o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze oraz roczne sprawozdania z wykonania budżetu – zwracają uwagę na przepis art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.) i wskazują na jakie cele mają być przeznaczone środki z tytułu opłat. Wykorzystywanie przez gminy środków uzyskanych z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych znajduje się w programie większości kompleksowych kontroli gospodarki finansowej gmin. Kontrola obejmuje zarówno realizację dochodów z tytułu opłat jak i wydatki na realizację programu przeciwdziałania alkoholizmowi i programu przeciwdziałania narkomanii. Kontrole prowadzone są wg kryterium zgodności z prawem i zgodności dokumentacji ze stanem faktycznym. Izby nie badają celowości, gospodarności i rzetelności ponoszonych wydatków. Kontrola w przedmiocie wykorzystania środków uzyskiwanych przez gminy za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeprowadzana jest w dwóch zasadniczych aspektach. Pierwszym z nich jest zachowanie przez gminy przepisów art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poprzez planowanie w budżetach lat następnych jako wydatków na cele wskazane tym przepisem środków pochodzących z tych opłat niewydatkowanych w danym roku budżetowym. Izby zwracają uwagę na to, aby niewydatkowane w danym roku środki z opłat na cele wynikające z ustawy nie zostały przeznaczone w kolejnych latach na inne zadania gminy. Aby temu zapobiec formułowane są zalecenia, aby w przypadku istotnej kwoty niewydatkowanych w danym roku środków z opłat – plan wydatków na cele wymienione w art. 18² ustawy, w kolejnym roku budżetowym był wyższy od planowanych na dany rok dochodów z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych o środki niewydatkowane w roku poprzedzającym (latach poprzednich). Niewykorzystana w danym roku na sfinansowanie działań zakwalifikowanych jako realizacja zadań w skazanych w ustawie część dochodów z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zwiększała nadwyżkę bądź umniejszała deficyt budżetowy jednostki. Tylko część jednostek stosowała praktykę odpowiedniego zwiększania planu wydatków na finansowanie zadań w następnym roku. W wielu gminach niewykorzystane środki stają się źródłem finansowania innych zadań. Powyższe może wynikać z faktu, że Ministerstwo Finansów – Departament Finansów Samorządu Terytorialnego – w piśmie z dnia 5 sierpnia 2003 r. znak ST1-4800-605/2003/1312 wyraziło pogląd, że środki finansowe pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych niewykorzystane w danym roku budżetowym, jeśli nie są ujęte w wykazie wydatków, które nie wygasają z upływem roku

budżetowego, zwiększając nadwyżkę budżetową lub zmniejszając deficyt jednostki samorządu terytorialnego. Z analizy sprawozdań budżetowych Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych i Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych za 2015 rok wynika, że gminy planowały dochody z tytułu opłat w kwocie 729 975 963,01 zł, a wykonały w kwocie 743 848 482,84 zł. Wydatki planowane były w kwocie 779 372 396,05 zł, a wykonane zostały w kwocie 705 097 390,16 zł, co oznacza wykonanie ich na poziomie 90,47%. O kwotę niewykorzystanych środków powinien być zwiększony plan wydatków na rok 2016. Tymczasem planowane dochody na rok 2016 stanowią kwotę 723 988 332,13 zł, natomiast planowane wydatki – 754 018 327,33 zł. Podobnie wygląda to w samorządach województw. Plan dochodów na 2015 rok wyniósł 33 229 500,00 zł, wykonanie 29 946 574,00 zł, a plan wydatków 45 562 384,68 zł – wykonanie 34 766 388,75 zł, co stanowiło 76,31%. Planowane dochody na rok 2016 stanowią kwotę 36 581 991,00 zł, a planowane wydatki – 38 524 500,15 zł. Powyższe dane wskazują, że nie wszystkie dochody pozyskane z opłat przeznaczane są na cele określone ustawą. Organom wykonawczym gmin, w których stwierdzono nieprawidłowości w planowaniu, izby zalecały przeznaczenie pełnej kwoty dochodów z opłat na realizację celów określonych w art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Izby kontrolują wykorzystanie środków z opłat także w aspekcie prawidłowości zakwalifikowania poszczególnych poniesionych przez gminę wydatków przeznaczonych na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii tj. ich zgodność z postanowieniami uchwalonych programów. Uchwały w sprawie programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii nie są objęte nadzorem Izb, tylko wojewodów. Uchwała rady gminy w sprawie przyjęcia programu – którą wojewoda uznał za zgodną z ustawą – stanowi dla Regionalnych Izb Obrachunkowych jedyny wzorzec kontroli z zakresu oceny prawidłowości wydatków gminy w tym zakresie. Na podstawie wyników kontroli Izby stwierdzały, że środki pozyskane z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wykorzystywane są głównie na realizację programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Udział wydatków na realizację działań przewidzianych w programach przeciwdziałania narkomanii w strukturze wydatków zakwalifikowanych jako koszty realizacji zadań określonych w programach przeciwdziałania narkomanii w latach 2014 i 2015 jest relatywnie niski. Nie wszystkie wydatki zakwalifikowane jako koszty realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii faktycznie służyły realizacji tego rodzaju zadań. W 2015 r. Izby stwierdziły 26 przypadków dokonywania wydatków na zadania nieobjęte programem profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych oraz w 100 przypadkach nieprawidłowości przy pobieraniu opłaty na sprzedaż napojów alkoholowych. Podobnie w 2014 r. Izby stwierdziły 15 przypadków dokonywania wydatków na zadania nieobjęte programem oraz w 61 przypadkach nieprawidłowości przy pobieraniu opłaty. Izby stwierdziły m.in.: realizowanie zadań lub wydatków niemających związku z działaniami określonymi w programie np. zakup: budynku mieszkalnego, aparatu fotograficznego, strojów dla mażorettek, instrumentów muzycznych dla OSP, mundurów strażackich i latarek ręcznych, kwalifikowanie jako kosztu realizacji zadań określonych w programach wynagrodzeń pełnomocników burmistrzów i innych pracowników wykonujących czynności związane z administrowaniem sprawami z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, finansowanie kosztów realizacji zadań z zakresu opieki społecznej – np. kosztów utrzymania noclegowni dla osób bezdomnych, zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ponoszenie wydatków bezpośrednio lub pośrednio na utrzymanie izb wytrzeźwień, zakup sprzętu i wyposażenia dla Policji, które nie wiążą się bezpośrednio z realizacją dodatkowych działań Policji w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, dofinansowanie zakupu paliwa dla Policji, ponoszenie wydatków na opłaty eksploatacyjne i ogrzewanie, telefon, internet, delegacje, ochronę biura, finansowanie paczek świątecznych dla wszystkich dzieci z terenu gminy, nieprawidłowości w sposobie ustalenia bądź wypłaty świadczeń należnych członkom gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Finansowanie ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na handel napojami alkoholowymi zadań innych niż wskazane w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Izby uznały za działania nielegalne. W toku kontroli ujawniono także przypadki, że jednostki

nie realizowały w ogóle wydatków na przeciwdziałanie narkomanii. Zjawisko to występowało najczęściej w małych gminach, gdzie wskazywano brak realnych potrzeb planowania tych wydatków. W dużej części jednostek realizowanie istotnej części zadań przewidzianych w programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz programach przeciwdziałania narkomanii – jednostki powierzyły podmiotom zewnętrznym udzielając dotacji jednostkom należącym do sektora finansów publicznych jak i organizacjom pozarządowym. W kilku kontrolach stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości w zakresie udzielania dotacji np.: brak określenia w umowie rozmiarów rzeczowych zadań, na które udzielono dotacji np. stowarzyszeniom sportowym i dotacji na dofinansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży, brak kontroli sprawozdań z realizacji zadań. W wystąpieniach pokontrolnych Izby wnosily o: przyjęcie sposobu rozliczania dochodów z tytułu opłat gwarantującego przeznaczenie ich na zadania związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii, zaprzestanie finansowania wynagrodzeń pracowników urzędu, przestrzeganie warunków i zasad udzielania dotacji.

Asystent Przewodniczącej Zespołu Piotr Szypiorowski:

Dziękuję pani przewodniczącej. Zapraszam Dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- panią Katarzynę Łukowską.

Zastępca Dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- Katarzyna Łukowska:

Dzień dobry, witam państwa. Przedstawię państwu efektywne wykorzystanie środków przez gminy z perspektywy agencji. W roku 1993 uzyskały kompetencje do prowadzenia legalnej polityki problemów alkoholowych. Kluczowy jest artykuł 41 ustawy „o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”, który mówi, że „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin”. Są to takie zadania, które gmina realizuje względnie samodzielnie. Względnie, ponieważ w ramach obowiązującego prawa. Realizacja tych zadań następuje w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Sukcesem polskiego modelu rozwiązywania problemów alkoholowych jest fakt, że ustawodawca zadbał o środki finansowe. Zdaniem agencji poniższy zapis jest bardzo precyzyjny: „W celu pozyskania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 41 ust. 1 gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych” (Art 11 1) W tym artykule ustawodawca precyzuje swoją intencję. Używa pojęcia środki dodatkowe. Pojawiły się one 3-4 lata po roku 1993, gdzie ustawodawca zdecydował się powierzyć gminom zadania z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych. Art. 18 2: „Dochody z tych opłat wykorzystywane będą na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i nie mogą być przeznaczane na inne cele.” Finansowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych powinno być finansowane z dwóch źródeł: z dochodów własnych gminy i ze środków dodatkowych pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W 98% gmin, środki dodatkowe są środkami jedynymi na rozwiązywanie problemów alkoholowych. Jest to więc niezgodne z zapisem ustawodawcy. Zanim pojawiły się gminne programy przeciwdziałania narkomanii, w ustawie „O wychowaniu w trzeźwości”, ustawodawca spisał profilaktykę związaną z przeciwdziałaniem narkomanii. Znajduje się tam do tej pory. W związku z tym, ta część, która dotyczy używania środków psychoaktywnych, w wielu gminach znajduje się w programach alkoholowych. Prawie połowa samorządów gmin (47%) ma dochody na poziomie poniżej 100 tys. zł. Trudno więc oczekiwać, że wszystkie będą realizować zadania zalecane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ponieważ ich na to po prostu nie stać. Trudności, jakie

zgłaszają samorządy gminne, czyli o co gminy pytają agencje? Najczęściej pytają o zgodność poszczególnych wydatków w ramach profilaktyki. W wielu samorządach gminnych jest silna presja lokalnych władz na dokonywanie wydatków niezgodnych z gminnym programem, na zaspokajanie innych potrzeb wspólnoty wobec czego samorząd terytorialny innych środków nie ma. Pytania dotyczą aspektów prawnych dokonywanych wydatków (finansowanie NGO's). Z perspektywy agencji – są dwie kategorie błędów przy realizacji gminnych programów: 1. Finansowanie zadań niezwiązanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych np. budowa drogi, monitoring miejski 2. Finansowanie zadań niezgodnych z aktualną wiedzą na temat ich skuteczności np. inwestowanie w pogadanki zamiast w profesjonalne programy profilaktyczne Przykłady finansowania zadań niezwiązanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (co nie znaczy, że są to zadania niepotrzebne i bezwartościowe): sfinansowanie stypendiów dla młodzieży, kampania dla dorosłych dotycząca problemu nikotynowego, zakup mundurów strażackich, turniej wiedzy pożarniczej, utrzymanie boiska, budowa placów zabaw i boisk sportowych, budowa lodowiska, utrzymanie pływalni, monitoring (812 tys!), wyżywienie dla uczestników pielgrzymki, szczepienia ochronne (207 tys!), zjazd diabetyków, dzień bez telefonu, dofinansowanie mistrzostw Polski żeglarzy niepełnosprawnych, wyposażenie samochodów policyjnych w apteczki, zakup telewizorów dla Policji, darowizna na paliwo dla Policji, prowadzenie ogrzewalni dla bezdomnych. Rozbudowa/budowa/modernizacja monitoringu miejskiego: Zasadniczą funkcją monitoringu miejskiego jest prewencja oraz ochrona szeroko pojętego porządku i bezpieczeństwa w miejscach publicznych. Warto zauważyć, że powyższe zadanie wykonania monitoringu jest powiązane z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w której art. 7 ust. 1 pkt 14 wskazuje, że „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli”. Dofinansowanie/sfinansowanie budowy boiska sportowego/ścieżki rowerowej, skate parku itp. Zgodnie z zapisem ustawowym środki mogą być przeznaczone na prowadzenie zajęć sportowych, a nie na finansowanie inwestycji (budowy boisk, budowy i remontów obiektów sportowych czy skate parku. Dodatkowo zajęcia sportowe nie mogą być oderwane od działalności profilaktycznej (dlatego w art. 41 ust. 1 pkt 3 użyto określenia „w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych” – „w tym”, czyli w ramach działalności profilaktycznej i edukacyjnej). W ramach finansowania realizacji zajęć sportowych możliwe są wydatki materiałowe, np. na zakup sprzętu sportowego. Przykłady błędów w gminnych programach: „Zadania wynikające z ustawy. Prowadzenie działalności informacyjnej, profilaktycznej i edukacyjnej: w szczególności dla dzieci i młodzieży – prowadzenie różnorodnych zajęć pozalekcyjnych (kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych)” Komentarz: Ustawa nie mówi o różnorodnych zajęciach kulturalnych i rekreacyjnych. 3. Dofinansowanie zadań Biblioteki Miejskiej, 4. Wypoczynek letni organizowany przez ZHP, 9. Działania MOK – Chór dziecięcy, 12. Działania PTTK 17. Zorganizowanie Szachowych Mistrzostw Podhala, 20. Działania Parafii Miłosierdzia Bożego – zbiórka krwi, 19. Działania OSP – warsztaty muzyczne 25. Działania polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Wycieczka integracyjno – społeczna, 29. Działania profilaktyczne Straży Miejskiej i Policji w Mszanie Dolnej – zakup odblasków. Osoby odpowiedzialne za budowę gminnych programów – gminne komisje: Zgodnie z art. 41 ust 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w skład gminnej komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W jakich szkoleniach członkowie gminnych komisji brali udział? Postawy, opinie, kompetencje członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych a ich postrzeganie barier w lokalnym systemie przeciwdziałania problemom alkoholowych Zespół badawczy :dr Sylwia Bedyńska, dr Agata Zabłocka, mgr Katarzyna Łukowska, mgr Łukasz Gradowski, mgr Aldona Zdrodowska. Znacząca część respondentów, którzy nie brali udziału w szkoleniu z określonego zakresu dalej nie byłaby zainteresowani takim udziałem – zwykle między 25% a 40% nie zgłaszało takiej gotowości. Problemy, wyzwania. Zwiększenie liczby gminy przygotowujących lokalne diagnozy Poprawa jakości programów profilaktycznych. System rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego. Poprawa jakości pomocy socjoterapeutycznej udzielanej dzieciom. Zwiększenie wydatków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Ograniczenie wydatków na działania niezwiązane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów

alkoholowych. Jak PARPA wspiera samorządy gminne? Udziela konsultacji pisemnych i telefonicznych, organizuje konferencje oraz wspiera konferencje organizowane regionalnie i lokalnie, każdego roku wysyła do każdej gminy Rekomendacje inne materiały edukacyjne dotyczące lokalnej polityki wobec alkoholu. Zadania WOTUW dotyczące wspierania samorządów gminnych: 2 WOTUW – y były poproszone o konsultacje przez urzędy gmin (kujawsko – pomorski i pomorskie), 9 WOTUW-ów prowadziło konsultacje dla placówek leczenia odwykowego. Motywacja do troski o jakość działań podejmowanych w samorządach gminnych należy do PARPA, ale także do organów nadzorczych, urzędów marszałkowskich oraz NGO – sów.

Asystent Przewodniczącej Zespołu Piotr Szypiorowski:

Proszę o zabranie głosu pana Artura Malczewskiego- Kierownika Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Kierownik Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii- Artur Malczewski:

Witam państwa bardzo serdecznie. Chciałem podziękować za możliwość spotkania się z państwem. Jak zostało wspomniane, jestem kierownikiem Centrum Informacji w Krajowym Biurze ds. przeciwdziałania Narkomanii. Mój dział zajmuje się m.in. monitorowaniem problemu narkotykowego w Polsce w ramach Europejskiej sieci. Zajmujemy się również współpracą z samorządami oraz wspieraniem badań w obszarze problemu narkotykowego. Co roku ogłaszamy konkurs badawczy. To, co przyświeca naszym działaniom to wspieranie samorządu w efektywnym przeciwdziałaniu narkomanii, i w tym celu staramy się wykorzystywać doświadczenia międzynarodowe. Opowiem państwu trochę o działaniu Krajowego Biura. Moi przedmówcy przedstawili doskonałą diagnozę sytuacji, jeśli chodzi o działania samorządu. Nie chciałbym się powtarzać. Mamy podobne wnioski. Co roku wysyłamy 2,5 tys. ankiet do gmin. Zbieramy informację na temat realizacji działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Widzimy, że te środki, które przeznaczane są na przeciwdziałanie narkomanii nie są duże. To jest około 41 mln. Tych środków jest ponad 600. Jeśli jednak mówimy już o profilaktyce uniwersalnej, to możemy powiedzieć, że ona ogólnie dotyczy kwestii uzależnień. Jeśli mówimy już o profilaktyce selektywnej, wskazującej o leczeniu, postrehabilitacji, redukcji szkód, to trudno tu powiedzieć, że te działania mogą być realizowane w ramach programów lokalnych alkoholowych. Sytuacja zmieniła się w 2005 roku, kiedy samorząd został zmuszony do przygotowania gminnych programów przeciwdziałania narkomanii. Wcześniej gminy nie musiały mieć takich programów. Ale również przygotowaliśmy taki duży projekt - międzynarodowy projekt dotyczący przeciwdziałania narkomanii. Powstał podręcznik w wyniku tego projektu o zasadach gminnych programów przeciwdziałania narkomanii. Do tej pory ten podręcznik dostępny jest u nas. Co więcej, nie tylko powstał podręcznik, ale przeszkolono 800 gmin w kraju. To była znacząca współpraca z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej. Nasza instytucja nie podźwignęłaby tych szkoleń, które były organizowane w 16 województwach. Udało nam się przeszkolić 800 gmin w tworzeniu gminnych programów. Najlepsi pojechali nawet do Barcelony z wizytą studyjną. A to dzięki tym europejskim środkom. Oprócz podręcznika, powstało kilkanaście prezentacji Power- Piont i gminy mogą do tej pory z nich korzystać. Daliśmy więc narzędzie. W gminach problemy są z diagnozą. Naszym kolejnym krokiem w zakresie szkoleń, przy szkoleniu gmin była kwestia nauczania gmin diagnozy monitoringu, oceny skali problemu podejmowanych działań, aby przygotować dobry lokalny program. Kolejny nasz międzynarodowy projekt, którego efektem był podręcznik do monitorowania problemów narkotyków i narkomanii. Monitoring to coroczna diagnoza. Ten podręcznik został opracowany. Jest do tej pory dostępny u nas dla gmin. Co więcej, 2008 roku rozpoczęliśmy we współpracy z samorządami szkolenia dla gmin dotyczące realizacji diagnozy. W zeszłym roku takie szkolenia odbyły się w województwie wielkopolskim, śląskim i mazowieckim. Są one w pełni finansowane przez samorzady marszałkowskie, które również dostrzegają tą sytuację ze wsparciem ekspertów z Krajowego Biura. Corocznie takie szkolenia od 2008 roku dla gmin się odbywają. Udało nam się dwa lata temu z mazowieckim Centrum Polityki Społecznej najnowszy podręcznik do monitorowania problemów narkotyków i narkomanii. Jest to kompendium wiedzy jak monitoring i diagnozę przeprowadzać. W tym roku będzie nowe wydanie tego

podręcznika. Czyli to nie jest tak, że coś powstało 5-6 lat temu i my o tym zapomnieliśmy. Cały czas tworzone są nowsze podręczniki. Tu, jak państwo widzą, mamy szereg wydawnictw. Wszystkie są darmowe, dostępne są w Krajowym Biurze ds. przeciwdziałania Narkomanii. Organizujemy również konferencje, na które corocznie zapraszamy gminy z całego kraju. Jest około 100- 150 przedstawicieli samorządu lokalnego, gdzie rozmawiamy na temat diagnozy, monitoringu. Ostatnie trzy konferencje były konferencjami międzynarodowymi. Ostatnia konferencja w zeszłym roku dotyczyła międzynarodowych standardów jakości w redukcji narkotyków. Są to konkluzje Rady Europejskiej z września zeszłego roku opracowane w trakcie Łotewskiej prezydencji. Te konferencje odbywają się we współpracy z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej. W zeszłym roku to były minimalne standardy. Dwa lata temu poświęciliśmy tematykę konferencji Europejskim Standardom Profilaktyki Uzależnień. Ponieważ przeszliśmy od tworzenia gminnych programów diagnozy w kierunku dania narzędzi gminom do dobrej jakości profilaktyce. Mieliśmy międzynarodowych ekspertów z międzynarodowego projektu. Również Międzynarodowe Centrum polityki społecznej wydało taki krótki przewodnik, dotyczący Europejskich standardów. Mamy dużą publikację akademicką dotyczącą standardów. Powstał również krótki przewodnik. W drugiej połowie roku będziemy przedstawiać narzędzia do szkoleń do implementacji standardów. Jednym z głównych adresatów będzie samorząd lokalny. Mamy duże wsparcie i dobrą współpracę z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej. Oprócz tego współpracujemy z innymi partnerami. W lutym br. odbyła się duża konferencja - „Urban Drug Policies”, gdzie mieliśmy ekspertów z zagranicy, przedstawicieli różnych miast- z Lizbony, Frankfurtu, Wiednia, Kopenhagi, którzy mówili o przeciwdziałaniu narkomanii na poziomie lokalnym. Powstała deklaracja Warszawska. Ta konferencja była organizowana przede wszystkim przez polską sieć polityki narkotykowej we współpracy z Krajowym Biurem i Urzędem Miasta Warszawy, ponieważ ten poziom samorządowy jest dla nas bardzo ważny. Chciałem Państwu również powiedzieć o systemie programów rekomendowanych. Krajowe Biuro zaprosiło do współpracy Instytut Neurologii, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Państwowa Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem było stworzenie systemu programów rekomendowanych, czyli wzorcowych dobrze ewaluowanych programów, które będą dotyczyć nie tylko problemów uzależnień. Powstała baza programów rekomendowanych. Każda organizacja pozarządowa może taki program rekomendowany zgłosić, i dostaje wówczas taki certyfikat czterech agencji. Zachęcamy samorząd lokalny do finansowania tych programów. Jak wiedzą państwo- nie jest to łatwe, ponieważ posiadamy system zdecentralizowany. To samorząd decyduje na co te środki mają być wydatkowane. Wnioskuje to na podstawie diagnozy. Chciałam na koniec powiedzieć państwu, to był projekt Profnet, który dotyczył przede wszystkim organizacji pozarządowych, ale również w jakimś stopniu dotyczył samorządu lokalnego. Miałem przyjemność prowadzić 8 debat regionalnych, w których brali udział przedstawiciele samorządu. Celem tego projektu było m.in. stworzenie większej ilości programów rekomendowanych. W tej chwili jest tylko 15 programów rekomendowanych. Te działania były podjęte w tym celu, aby gminy miały większe możliwości wyboru. Duże znaczenie miało również wspieranie swoich lokalnych organizacji pozarządowych w przygotowaniu tych programów. Był to projekt, który się właśnie zakończył. W lutym była konferencja dotycząca programów rekomendowanych. W tym roku, proszę państwa planujemy kolejne konferencje dla samorządu lokalnego po to, aby dyskutować na temat narodowego programu zdrowia. Trudno oczekiwać, abyśmy bez dialogu z samorządami będziemy narzucać pewne rozwiązania. Na stronie krajowego Biura jest zapowiedź naszej konferencji, która będzie 27, 29. czerwca dla samorządów lokalnych. Będzie ona nosiła nazwę: „Narkotyki – Narkomania. Polityka, Nauka i Praktyka” Zapraszam państwa serdecznie. Pod koniec roku będzie organizowana druga konferencja kierowana do samorządu lokalnego, gdzie będziemy promować narzędzia do implementacji europejskich standardów. Pierwsze szkolenia już się odbyły. Miałem przyjemność prowadzić takie szkolenia w Warszawie, również w przyszłym miesiącu będę je prowadził na Litwie i na Łotwie. Jak widać inne kraje również są zainteresowane wdrażaniem europejskich standardów jakości uzależnień od narkotyków. Zachęcam do odwiedzania naszej strony Krajowego Biura i drugiej- Centrum Informacji, na której jest dział Krajowego Biura. Dziękuję państwu za uwagę.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję za przedstawienie informacji. Przechodzimy teraz do dyskusji. Kto z państwa chce zadać pytanie lub wypowiedzieć się na temat przedstawionych informacji?

Dyrektor WOTUW Opole - Ewa Gawin:

Chciałam zwrócić uwagę na zapis artykułu 9. ustawy „O wychowaniu w trzeźwości”, który mówi o pobieraniu daniny publicznej, jaką jest opłata za hurtową sprzedaż alkoholu przez samorzady województw. W artykule 9. ust.1. pkt 2.: „Obrót hurtowy w krajach napojami alkoholowymi, zawartości do 18 % alkoholu, może być prowadzony tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez marszałka województwa.” Ust. 3.: „Organ, o którym mowa w ust. 2. , który wydaje zezwolenie na obrót przedsiębiorcom, posiadającym siedzibę na terenie województwa” Ten przepis obowiązuje od czerwca 2001 roku. Jego intencją pewnie było to, żeby dać samorządom województw środki na działania określone artykułem 4. ustawy i 9. tej ustawy. Proszę zobaczyć, co się stało. Te zezwolenia wydawane są na okres dwóch lat i jeśli przedsiębiorca płaci tę daninę publiczną na terenie danego województwa, to uzyskuje prawo do handlu alkoholem na terenie całego kraju. Jeśli przyjmujemy, że 34 mln. przychodów za 2015 rok, które pozyskały województwa ze sprzedaży hurtowej, tj około 80 gr. na jednego mieszkańca, to gro tych środków trafiło do czterech województw. Są to województwa: lubelskie, mazowieckie, śląskie, wielkopolskie. W województwie wielkopolskim, przychody z tego tytułu są czterdziestokrotnie wyższe niż w województwie lubuskim. I podobnie ma się sytuacja w tych województwach, które mają tak duże przychody. Mimo, że zadania województw są takie same, osób pijących na tym terenie jest taka sama populacja. Przedsiębiorstwa te sprzedają alkohol na terenie sąsiednich województw, to przychody są kumulowane w miejscu ich siedziby. I to jest jeden z powodów dla których samorzady województw nie posiadają wystarczających środków na programy profilaktyczne. Myślę, że działania artykułu 9. zostały bardzo mocno zweryfikowane przez procesy gospodarcze w ciągu ostatnich 15. lat. Należy się nad tym procesem pochylić. Myślę, że właściwym rozwiązaniem byłoby dzielenie daniny publicznej w stosunku do liczby mieszkańców danego województwa. Bowiem nie rozmawiamy tylko i wyłącznie o osobie, która jest uzależniona, ale skutkach choroby alkoholowej, która dosięga całe rodziny. Dziękuję bardzo.

Fundacja Praesterno - Tomek Kowalewicz:

Tak, jak wspomniał pan Artur Malczewski, skończyliśmy z końcem kwietnia realizację dwuletniego programu dotyczącego wsparcia organizacji pozarządowych działających w obszarze profilaktyki uzależnień. W ramach tego programu przygotowaliśmy m.in. raport pt.: „Finansowanie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień” we współpracy z Krajowym Biurem i ekspertami z PARPA-y. Dotyczy on analizy profilaktyki w nieco węższym zakresie niż ten temat, którym zajmujemy się w tej chwili. Ten raport pokazał, że istnieje problem z diagnozą sytuacji w Polsce ze względu na to, o czym mówił pan dyrektor NIK z Poznania i niechęci gmin do współpracy. Ta współpraca przejawiała się, że nie wszystkie gminy dostarczały roczne sprawozdania. Tak się dzieje właściwie do dzisiaj. Wiem, że tak jest jeśli chodzi o diagnozę finansowania narkomanii. Te dane, którymi dysponujemy nie są pełne choćby ze względu na to, że gminy nie wywiązują się w pełni z tych obowiązków sprawozdawczych, z których powinny się wywiązywać. Próbowaliśmy nawiązać kontakty w gminach z osobami odpowiedzialnymi za te sprawozdania. Uzyskaliśmy dostęp do danych osobowych osób, które te sprawozdania przygotowywały z materiałów Krajowego Biura ds. przeciwdziałania Narkomanii i okazało się, że jest bardzo duża fluktuacja, jeśli chodzi o te osoby, które zajmują się tą sprawą na poziomie gmin. Także tu bardzo wspieram tą tezę, o której mówił pan Malczewski. Szkolenia reprezentantów gmin zajmujących się problematyką narkomanii na poziomie lokalnym powinny być kontynuowane i ciągle, ponieważ ludzie się zmieniają. Prawdopodobnie duża część osób, które się tym zajmowały to nie byli ci, którzy byli do tego przygotowywani w ramach programu tuningowego Hiszpańskiego czy w ramach szkoleń, które były co jakiś czas organizowane. Dziękuję.

Borze - Jacek Kasprzak:

Zacznę od wspomnienia historycznego. Od czasów, kiedy było bardzo dobrze, tzn. od czasów, kiedy gminy nie dostały pieniędzy ze zezwoleń - byłem wtedy pełnomocnikiem wojewody w województwie Piotrkowskim, i pieniądze, które były przeznaczone w zasadzie na te same cele, co teraz dalej są w ustawie. I to, co gminy mają robić, szły poprzez biuro pełnomocnika wojewody. Aby pieniądze były wydatkowane, najpierw była rzetelna ocena- jakie są potrzeby w województwie. W dawnym województwie Piotrkowskim, poradnie które wtedy powstały, są do dzisiaj, dlatego że jasno wynikało, że są białe plamy. Dzisiaj w wielu województwach z tych białych plam- jeśli chodzi o leczenie odwykowe- jest bardzo dużo i ciężko zaangażować władzę powiatu do tego. Niechęć do wydawania jest przeogromna. W innych gminach gdzie spory jest problem z uzależnieniem od alkoholu i od narkotyków. Gminy wolą finansować tzw. punkty konsultacyjne niż wspierać powstawanie poradni, która była by finansowana z NFZ-u. Dlaczego? - Jest proste rozwiązanie- dlatego, że wtedy w takim punkcie może pracować przypadkowa osoba, jak to się określa- „znajomy królika”, który bierze spore środki. Bo godzinowo są to kwoty dużo wyższe niż te, które dostaje pracownik leczenia odwykowego. Tak jest na terenie naszego województwa. W związku z tym nie ma za bardzo woli, aby te działania połączyć z siłami leczenia odwykowego. Ponadto pojawia się duże niebezpieczeństwo, ponieważ punkty konsultacyjne, które są jak sama nazwa mówi do kierowania, do konsultacji osób z problemem uzależnienia, członków rodzin- przemocy, do odpowiednich instytucji i służb. Zaczynają oni prowadzić psychoterapię, bo jest to dość intratny interes. I tam, terapeuci, którzy w placówce służby zdrowia zarabiają dajmy na to 20 zł na godzinę, to tam dostają 70 zł. I to jest dosyć atrakcyjna zmiana. Niebezpieczeństwo jest takie, że w punktach konsultacyjnych nie podlegają żadnemu nadzorowi merytorycznemu, nie mają superwizora, nie mają odpowiedniego wykształcenia. Jeden z moich wniosków jest taki, aby nie tylko wydzielić leczenie odwykowe od psychiatrii. Część tych środków, które idą ze środków i wojewódzkich, jak i gminnych, przeznaczyć na to, by 30-50 % było przeznaczone na leczenie odwykowe. Myślę, że wówczas dużo problemów, które są na terenie gmin byłyby systematycznie, skutecznie rozwiązywane. Wtedy każda gmina miałaby odpowiednią pomoc merytoryczną. Tak naprawdę wiele instytucji jest bezradnych wobec gmin. Tylko państwo, jako parlamentarzyści mogą zainicjować zmiany, które jakoś uszczelnilyby te problemy. Powinny być doprecyzowane wytyczne. Osoby, które zasiadają w komisjach gminnych powinny przychodzić odpowiednie szkolenia. Mało które województwo korzysta z konsultacji WOTUW-ów. Tylko kilka gmin współpracuje z nami. Według mnie są mankament w konkursach i zadaniach w problemach uzależnień, które gminy mogłyby prowadzić, to głównym czynnikiem jest cena. Wg mnie nijak ma się kryterium ceny, gdy trzeba ocenić merytoryczność. Ważne są kompetencje prowadzących, celowość etc. i wtedy rzeczywiście te programy rekomendowane mają szansę. Wiadomo, że jeżeli da się niższą cenę, to wygra ten program, który ma znamiona dobrej profilaktyki, ale tylko z nazwy. Dziękuję.

Związek Pracodawców „Browary Polskie” - Danuta Gut

Dzień dobry. W dniu wczorajszym odbyło się posiedzenie dwóch połączonych komisji i zostało przyjęte sprawozdanie z wykonania ustawy „o wychowaniu w trzeźwości” za rok 2014. Pozwolę sobie zacytować: „Z jednej strony wspomniano, że zmniejszyła się dostępność alkoholu, nastąpiła zmiana struktury spożywanego alkoholu, mniejsza jest liczba wypadków z udziałem nietrzeźwych, jest spadek spożycia per capita, spowolnienie trendu wzrostowego. Większość Polaków spożywa alkohol na niskim poziomie szkodliwości. Tylko 11,9 % pije szkodliwie. Zaś z drugiej strony wskazano, że niewielka liczba gmin realizuje efektywne oddziaływania profilaktyczne. Tylko 8,5% środków wydawanych jest na działania profilaktyczne kierowane do młodych. Mniejsza jest aktywność komisji w zakresie podnoszenia kompetencji oraz kontroli punktów sprzedaży. Zmniejszyła się liczba placówek pomagająca dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu. Administracyjne i prawne ograniczenie dostępności ekonomicznej i fizycznej najskuteczniejszymi narzędziami ograniczenia problemów alkoholowych. Czy w państwa ocenie tą drogą będzie można uzyskać ten efekt, o którym państwo rozmawiacie? Dziękuję bardzo.

Dyrektor WOTUW w Stalowej Woli - Sławomir Grab:

Dzień dobry państwu. Nazywam się Sławomir Grab. Jestem dyrektorem WOTUW w Stalowej Woli (woj. podkarpackie). Przeżywam pewien dysonans, ponieważ pani przewodnicząca na samym początku zaznaczała bardzo istotne elementy, dla których się spotkaliśmy, gdzie było poruszane przede wszystkim problem dofinansowania leczenia odwykowego. Natomiast głównym słowem, które się tu przewija jest „profilaktyka”. Nie chcę być źle zrozumiany- bardzo jestem za profilaktyką. Zdaje się jednak, że w naszej świadomości nie dość dokładnie funkcjonuje „leczenie/terapia uzależnień” w odniesieniu do środków gminnych czy wojewódzkich. Problem polega na tym, że borykaliśmy się przez lata z brakiem pieniędzy, później płatnikiem był NFZ, który słysząc, że są dofinansowania ze środków gminnych, wycofywał się z niektórych stawek. I odwrotnie- samorządowe organy wskazywały jako płatnika NFZ. Byliśmy więc w błędnym kole. Jest to jedna rzecz, którą chcę zauważyć. Kolejną jest fakt, że WOTUW są zupełnie niewykorzystywane w tej sprawie. W moim przekonaniu są to placówki, które skupiają wysokiej klasy specjalistów w szerokim zakresie, przede wszystkim jeśli chodzi o terapię. Różne są rozwiązania w przekazywaniu pieniędzy. W niektórych województwach w ogóle te pieniądze nie są przekazywane na leczenie, w niektórych, poprzez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej. Nie jest to szczęśliwe rozwiązanie, ponieważ jest to kolejny pośrednik. Po drodze dzieją się różne historie- programy przeciwdziałania przemocy, programy profilaktyczne. Dominują jednak w treści tego, co jest w województwach. W związku z tym samo leczenie schodzi na dalszy plan. Jeżeli już są, to są to warszawskie realia, które trochę znam z racji superwizowania placówek. Wymagania urzędników względem pracowników są tak koszmarnie. To jest jeden etap- sprawozdawczość. To jest nieporozumienie. NFZ mógłby uczyć się skrupulatności, dociekliwości. Pomijam fakt, że są kontrolne działania nieetyczne, kiedy np. urzędnicy wchodzą na zajęcia terapeutyczne, co jest kompletnym nieporozumieniem. Terapeuci nie mają odwagi zaprotestować, gdyż boją się utraty środków bądź niezyczliwej opinii. W moim przekonaniu nadużyć jest bardzo dużo. I tutaj trudno od razu o jakieś wnioski. Wydaje się jednak, że pojęcie „terapia uzależnień” wymaga doprecyzowania. Ostatnie refleksja- pod pojęciem „profilaktyka trzeciorzędowa” kryje się często nielegalnie uprawiana psychoterapia (DDA, praca z dziećmi, socjoterapia itp.). Merytorycznie woła to o pomstę do nieba. Mamy tu bardzo dużo do zrobienia. Moim zdaniem bez profesjonalnego wsparcia WOTUW, to się nie uda. Dziękuję.

Wydział Prawny i Nadzoru Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie - Krystyna Kollbek-Myszka:

Pracuję w Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie. Chciałam odnieść się do konkluzji, która padła przed chwilą o pewnej bezradności organów nadzoru wobec wadliwych programów rozwiązywania problemów alkoholowych. Wojewoda może wydać rozstrzygnięcie nadzorcze stwierdzające nieważność uchwały Rady Gminy, tylko jeżeli rada naruszyła w sposób istotny prawo. To samo- kierując skargę do sądu administracyjnego, należy wskazać naruszenie prawa w sposób istotny. Stąd może biorą się obawy nadzoru, stwierdzania nieważności pewnych zapisów programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, że należałoby wskazać te konkretne i istotne naruszenie przepisu prawa. Tymczasem nieraz zapisy budzą wątpliwości, czy to rzeczywiście jest profilaktyka, czy nie. Możemy to zakwalifikować, bądź nie. Proponowałabym, za pośrednictwem pani przewodniczącej, aby organy nadzoru korzystały z możliwości mediacji sądowych. W przypadku wątpliwości co do zgodności z prawem, należy skierować sprawę do sądu z wnioskiem o przeprowadzenie mediacji z gminą. Brałam udział w takiej mediacji. Przekonałam wówczas organ wykonawczy, tj. pana burmistrza do wadliwości programu, i gmina sama zmieniła zapisy programu. Czyli gdzieś, gdzie trudno byłoby udowodnić w sposób istotny naruszenie prawa, istnieje możliwość przekonania gmin o niedoskonałości, wadliwości programów gminnych profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych. Dziękuję uprzejmie.

Dyrektor WOTUW Opole- Ewa Gawin:

Szanowni państwo, w strukturach mojego zakładu jest oddział detoksykacyjny. Trudno

mi się odnieść do sprawozdania Państwowej Agencji, natomiast mogę powiedzieć, co dzieje się u nas. Na oddział detoksykacyjny trafiają osoby najbardziej doświadczający skutków choroby alkoholowej. Jest tam bardzo dużo leczenia somatycznego spowodowanego używaniem alkoholu. Muszę państwu powiedzieć, że na 20- osobowym oddziale nie zdarzyło mi się, aby mniej niż 50% było pacjentów, którzy pierwszy raz w ogóle rozpoczynają leczenie. Średnio to około 70%- pacjenci po raz pierwszy trafiający na oddział. Z punktu widzenia tego oddziału nie sądzę, aby zmniejszała się liczba osób, które spożywają alkohol, lub wchodzą w uzależnienie. To są moje doświadczenia i moje wyniki obserwacji.

Dziękuję.

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku - Ewa Szczypior:

Odnosnie przygotowywania programów profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii. Z naszego doświadczenia wynika, że wszelkie problemy społeczne, których programy rozwiązywania powstają jednoosobowo, nie angażują władz tylko wynikają z konieczności nakazowej powstawania tych programów, skutkują tym, że traktowane są one po macoszemu, nie są doskonale merytorycznie. Tam, gdzie się udało stworzyć w województwie Pomorskim sposobem interdyscyplinarnym i faktycznie grupą, która reprezentuje różne instytucje, które powinniśmy w danej gminie zaangażować do powstania programu, to jednocześnie dobrze pracując z tą grupą są uwzględniane potrzeby, ambicje, rozważane są porażki. Większa jest niejako odpowiedzialność za realizację tych programów. Jest to trudna praca natomiast, podejmowana u podstaw daje rezultaty. Ludzie tworzą to, co jest dla nich ważne na podstawie diagnozy, która muszą mieć, aby wiedzieć o czym mówią, tego bronią i to starają się realizować. Dziękuję.

Dyrektor WOTUW Kielce - Dariusz Zwierzchowski:

Bardzo spodobał mnie się pomysł o przepisach dyscyplinujących, ponieważ rzeczywiście te środki, które wpływają do gmin za wydane zezwolenia, to one właściwie są dodatkowymi środkami niejednokrotnie w budżecie gminy wykorzystywanymi na przeróżne cele. Opisuje się je „pięknymi” hasłami związanymi z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Przy okazji może byłaby taka sposobność, aby w niektórych zapisach ustawowych doprecyzować pewne rzeczy np. związane z możliwością dofinansowywania placówek odwykowych właśnie z tych pieniędzy gminnych. Ponieważ gminy robią to na ogół niechętnie, a taka potrzeba jest ewidentna szczególnie w małych miastach powiatowych, gdzie starostwa mają obowiązek prowadzenia poradni leczenia uzależnień, ale nie mają środków na to. Środki takie mają gminy i województwa. Z opłat za wydane zezwolenia za sprzedaż detaliczną i hurtową. Nie ma gmina wprost takiej deklaracji, która Pkt. 1.: Zwiększanie dostępności terapeutycznej można dofinansowywać działalność poradni terapeutycznej. W poradniach znajdujących się w miastach powiatowych, bywa niekiedy taka sytuacja, że kontrakt z NFZ jest mały. Wówczas specjalista pojawia się tam co jakiś czas, jednakże z niewielką częstotliwością, co uniemożliwia prowadzenie systematycznej terapii. Istnieje więc bezwzględna potrzeba, aby środki z opłat za wydane zezwolenia wsparły wyraźniej działalność placówek odwykowych. Jest potrzeba wsparcia wszystkich placówek, ale szczególnie tych, które funkcjonują na znikomym poziomie. Dziękuję bardzo.

Dyrektor WOTUW w Czarnym Borze - Jacek Kasprzak:

Chciałbym się odnieść do tego, co powiedziała pani Ewa. Niezwykle ważnym problemem jest to, co mówiła pani z „Browarów Polskich”. Myślę, że są to dość cwane i przemyślane działania, wówczas te opłaty są widocznie pomniejszone. W skali województwa dolnośląskiego przez ostatnie lata, były to kwoty sięgające miliona. Teraz to niecałe 400 tys. Jest to dość duży spadek, jeśli chodzi o te środki. W związku z tym w skali województwa warto realizować nie tylko te zadania wojewódzkiego ośrodka- tzw. pozamedyczne. Mam tu na myśli nadzór specjalistycznego, szkolenia, konferencje- to cały czas staramy się robić. Myślę, że pomysł uszczelnienia i ograniczenia tego, że

hurtownia może rozprowadzać alkohol tylko na terenie województwa, które ma siedzibę, a jak nie to w inny sposób te środki powinny być rozdzielane, tak jak pani Ewa proponowała. Wokół naszego WOTUW udało nam się stworzyć sieć poradni, które w miastach, które dotąd nie miały takich placówek i były białe plamy czy bezpośrednio podlegają w strukturze WOTUWU. Też są na zasadzie porozumienia. Nowe placówki dostają program na zasadzie konsultacje, superwizje. Możliwość prawnego zapisu uprawniającego do wykupywania świadczeń w placówkach publicznych służby zdrowia, byłoby dużym wsparciem dla placówek a gminy miałyby możliwość realizacji podstawowych działań, aby te poradnie powstawały. A jest to możliwe. Tu kolega Darek powiedział o 7 tys. na poradnię w Ząbkowicach Śląskich. Jest to śmieszne, prawda? Dla przykładu- moja poradnia w Świdnicy, która ma 60 tys. mieszkańców – to jest kontrakt około 300 tys. W mieście, w którym udało się od podstaw stworzyć poradnię- Kamienna Góra- 25 tys. mieszkańców- kontrakt 200 tys. Musimy mówić o takich liczbach, aby placówka sensownie działała, miała specjalistów, mogła się szkolić, mieć nadzór itd. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję bardzo. Przedstawione przez państwa informacje przybliżają nam, jak duży mamy problem jeśli chodzi o profilaktykę i leczenie uzależnień. Ten zespół powstał m.in. po to, abyśmy mogli się spotykać i byśmy faktycznie mogli po uzyskaniu wszystkich informacji, pracować nad zmianą ustawy „O wychowaniu w trzeźwości”.

Asystent Przewodniczącej Zespołu Piotr Szypiorowski:

Przedmiot dzisiejszego posiedzenia czyli „Efektywne wykorzystywanie środków z opłat za wydawanie przez gminy zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych” należy przyznać, że działania podejmowane przez Najwyższą Izbę Kontroli, Regionalne Izby Obrachunkowe, PARPA i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii są spójne i w jednoznaczny sposób wskazują gminom prawidłową ścieżkę postępowania z gminnymi programami. Można zaryzykować stwierdzenie, że główny problem, kwestie przestrzegania rekomendacji PARPA może zostać rozwiązany tylko na gruncie prawnym. Tu przychylam się do tego, co powiedziała pani dyrektor, że taka formuła spowodowałaby rozwiązanie powstałej trudności. Istotnymi są problemy zasygnalizowane przez państwa w drugiej części spotkania. Dziękuję państwu za udział w posiedzeniu.

Przewodnicząca poseł Małgorzata Zwiercan (WiS):

Dziękuję bardzo. Zamykam piąte posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień.